



Za božične in novoletne dneve je značilen tudi sneg. Kaže, da ga bo letos le malo, kvečjemu le v visokih legah. Pri nas smo ga o božiču le redkokdaj videli. Na sliki dobro zasadeni smučičarji nekje v Avstriji — toda lani

PO SVOJI IZJAVI, DA SE NAMERAVA IZSELITI IZ VELIKE BRITANIJE

Atomist Fuchs postaja spet zanimiv

Ker so mu odvzeli britansko državljanstvo, bo odšel k očetu

LONDON, konec decembra. — Pred osmimi leti je bilo ime Klaus Fuchsa na dnevnem redu vsega svetovnega tiska. Sovjetom naj bi očitno atomist izdal nekatere tajnosti s področja britanske atomistike. Nato je njegovo ime šlo v pozabo, kajti mož je bil obsojen na 14 let zaporu in sedaj že osem let šepi v wa kefidskem zaporu. Britanski državni krogi so menili, da bodo možgani atomista Klaus Fuchsa v tolikem času otopeni, ker mu je vsak stik z njegovo panogo onemogočen. Toda pred dnevi je uprava zaporu nekomo dovolila, da je atomista v zaporu obiskal in mu prinesel pozdrave njegovega 84-letnega očeta, profesorja teologije, ki živi v Vzhodni Nemčiji. Nekaj dni zatem je bil v enem največjih britanskih časopisov objavljen intervju s Fuchsom, ki je vzbudil nenavadno zanimanje in povzročil, da bi celo nekakšno državno vprašanje. V intervjuju je namreč Fuchs izjavil, da bo prihodnjega julija prišel na svo-

bodo in da bo zapustil britanske otoke in se vrnil k svojemu očetu v — Vzhodno Nemčijo. Klaus ni povprečen znanstvenik. Njega so pričevali v »Einsteinovo vrsto« znanstvenikov. Bil je najstarejši sodelavec sočeta vodilke bombe Edwarda Tellera in vsekakor mu vplival na njegovo umsko sposobnost, kaže, da so se zmotili in v tem je vzrok, da se je »Fuchsova zadeva« povsem postavila v ospredje britanskega javnega življenja. Ko so namreč Fuchsa vprašali, ali bo ostal v Veliki Britaniji in če je pripravljen se dalje tu delovati, je Fuchs odgovoril, da ve, da bi mogel tu ostati, toda da ne želi ostati in to iz več razlogov. Tisti, ki so bili njegovi prijatelji, so morali zaradi njega veliko pretrpeti in Fuchs pravi, da nima pravice drugim naprtili še novega zla. Fuchs pravi dobesedno: »Če bi se na pr. dva znanstvenika prijavila za neko važno, toda

zaupno delo, bi oni, ki bi morali odločiti o izbiri sodelavca, mogli reči: — Čemu naj prevzamemo tveganje sodelavca Fuchsa, ko raje vzamemo nekoga, ki s Fuchsom nima nobene zveze.« Razen tega je Fuchs prepričan, da bi mu nikoli ne zaupali večjih nalog in zanj je večja naloga — smisel življenja. Poleg tega Fuchs dobro pozna svoj uporniški značaj, ki nikoli ne pristane na slepomišljenje, ampak se upre vsakomur, ki ne dela prav. Fuchs računa, da mu britanske oblasti po izpustitvi iz zaporu ne morejo preprečiti odhoda, ker so mu že odvzeli britansko državljanstvo, kar smatra on kot enolajno gesto. Fuchs v svojem intervjuju dodaja, da je bil nasproti Britancem bolj »fair«, kot so bili oni z njim, kajti če je izvršil kaznivno dejanje, je kaznivo dejanje tudi priznal, pa čeprav Britanci niso imeli za to nobenega dokaza. Zelo zanimiv je naslednji prispevek intervjuja. Na vprašanje, ali je moral

storiti to, kar je bil storil, je Fuchs odgovoril, da je na to vprašanje težko odgovoriti, toda iz nadaljnjih njegovih razlag je razvidno, kaj je njega gnalo, da je Sovjetom izdal britanske atomske tajnosti. Fuchs ni bil plačan vojun, tudi sedaj je energično odklonil velikanske vsote denarja, ki so mu jih ponujali, da bi smeli objaviti njegovo biografijo. Fuchsu torej ni šlo za denar. K temu ga je gnalo nekaj drugega. Kaj? V trenutku, ko so Američani odvrli drugo atomsko bombo na Nagasaki, ki je pomorila 40.000 ljudi, je Fuchsa začela mučiti vest, ki danes muči mnogo atomskih znanstvenikov v svetu. Gre za vprašanje, ali je njim dovoljeno nadaljevati delo, ki bi moglo uničiti vso civilizacijo in vse dosežke človeškega uma? Fuchs je še vedno prepričan, da bi Američani ne bili smeli odvrči bombe na Nagasaki. Dovolj je bila tragedija Hirošime. Fuchs je še vedno prepričan, da so Američani odvrli bombo tudi na Nagasaki samo zato, da bi mogli prejeti na Hirošimi in pozneje na Nagasaki preizkusiti dve različni vrsti atomske bombe. Fuchs je nadalje še danes prepričan, da je z izdajanjem britanskih atomskih tajnosti Rusom posredno preprečil izbruh tretje vojne. S tem svojim dejanjem je baje prihranil milijarde življenj, ki bi jih uničila tretja svetovna vojna. Fuchs je v svojem intervjuju razložil, da je bil v tistem času v Vzhodni in v t. g. da se danes prepirajo politiki in državniiki, ki drug drugemu groze z »enakim orojstvom«, Dulleova teorija o »zastraševanju« pa je bila najbolj izrazit dokaz, kaj bi se bilo moglo zgoditi, če bi samo Američani imeli atomsko orojstvo.

Ko smo tako videli osnovne vzroke, zakaj je Fuchs postal evolucion, bomo dodali še to, da je Fuchs marksist, in to prepričan marksist, pa čeprav ne sprejema vsega, kar se v imenu marksizma ponudilo v svetu počenja. Za to je značilno sledeče. Ko ga vprašali, kaj bi si trenutno najbolj želel, je Fuchs izjavil, da bi najprej hotel prebrati Pasternakovo knjigo »Doktor Živago«, druga njegova želja pa je knjiga prof. Roberta Junga »Boj svetlo od tisoč sonca«, v kateri se v monografijah najbolj znanih atomskih znanstvenikov — vstavi sem tudi njega samega — govori o razvoju in dosežkih atomske znanosti. Prej smo rekli, da so nekateri Britanci računali, da bo Fuchsom v osem letih zaporu otopen, ker mu je bilo

Alžirski umetniki na gostovanju po Jugoslaviji

Kdor ne spremlja poblike beograjskega kulturnega živelja, ne ve, da je kulturno življenje Beograda nad vsako pričakovanje živo. Pred dnevi sem gledal seznam koncertnih prireditelj in ob stal, ko sem na programu za en mesec opazil 22 koncertnih prireditev in na teh sodeluje kar cela vrsta tujih umetnikov. Poleg predstav v Operi, v državnem gledališču in Drami, v Opeti, poleg številnih kulturnih prireditev, v velikem sindikalnem domu in številnih prireditelj na manjših več ali manj diletantskih odrih, je v Beogradu torej ne navadno veliko gostov iz tujine. Te dni je v Beogradu na gostovanju tudi Alžirski skupina, nacionalna gledališka skupina. V Beograd je prišla v nedeljo 21. t.m., da beograjskemu občinstvu prikaže umetnost Alžira, ki je v tujini kaj malo znana. Umetniška skupina iz Alžira je zelo mlad ansambl. Ustanovljena je bila komaj v aprilu letos. Za svojo turnejo po Jugoslaviji pa se je temeljito pripravila. Njen program na odru Kolarčevega osebnišča je bil uspešen, kajti gre za scenski mozaič iz osmih slikah, ki nosi značilen naslov »K l u c i s«. Gre za svojevzrečno umetniško prireditev, ki jo režira Mustafa Kaleb, pri kateri pa sodeluje 31 umetnikov. Ti umetniki seveda niso vsi vrhunski umetniki, a staro tradicijo, prefinjeno rutino itd., saj prihajajo tako rekoč iz gozda, so pa umetniki gledališke skupine, ki se je zbrala v okviru narodnoosvobodilne fronte alžirskega ljudstva.

Prej omenjeni režiser Mustafa Kaleb je o konceptualni svoj režiji izjavil takole: »Mi nimamo nekih izredno velikih zahtev, pač pa želimo prikazati, kako nastajajo ljudje alžirskega odpora. V sklopu tega ansambla negujemo kulturne tradicije in razvijemo našo gledališko umetnost, ki je v 125 letih francoske okupacije bila močno prizadeta. Jasno je, da je bil francoski vpliv na našo pristno ljudsko umetnost korenin, naša predstava je v bistvu v alžirskem stilu z izvirnimi, izključno alžirskimi deli. Prikažemo samske navade in običaje Alžircev, vsi umetniki pa so do neke mere je profesionalni umetniki, pa čeprav je med njimi tudi nekaj amaterjev, posebno mlajših ljudi, ki se želijo posvetiti odrski umetnosti.«

V svojem nadaljnjem razlaganju je Mustafa Kaleb rekel, da šteje njegova umetniška skupina že okoli 50 članov, vendar jih je v Jugoslavijo moglo priti le 31. Okoli 60 poklicnih alžirskih odrskih umetnikov pa je danes po francoskih zaporih. Nekaj teh je bilo že obsojenih na smrt in celo umorjenih, Alžirska skupina, ki je na gostovanju v Jugoslaviji, prikazuje v svojem programu dejansko uslo Alžirjo. Dela, ki jih postavljajo na oder, posamezni scenski prikazi, pesmi, recitacije in podobno izhajajo iz vseh predelov Alžirije, koder se alžirsko ljudstvo bori za svobodo.

Iz izjavljani režiserja Mustafe Kaleba poznamo, da je njegova gledališka skupina v Alžiriji zelo priljubljena. Tudi sami umetniki pravijo, da jih občinstvo z navdušenjem sprejema in jim zelo pomaga pri njihovih naporih. V svojem programu prikazuje v Alžiriji zelo priljubljena. Tudi sami umetniki pravijo, da jih občinstvo z navdušenjem sprejema in jim zelo pomaga pri njihovih naporih.



Prej omenjeni režiser Mustafa Kaleb je o konceptualni svoj režiji izjavil takole: »Mi nimamo nekih izredno velikih zahtev, pač pa želimo prikazati, kako nastajajo ljudje alžirskega odpora. V sklopu tega ansambla negujemo kulturne tradicije in razvijemo našo gledališko umetnost, ki je v 125 letih francoske okupacije bila močno prizadeta. Jasno je, da je bil francoski vpliv na našo pristno ljudsko umetnost korenin, naša predstava je v bistvu v alžirskem stilu z izvirnimi, izključno alžirskimi deli. Prikažemo samske navade in običaje Alžircev, vsi umetniki pa so do neke mere je profesionalni umetniki, pa čeprav je med njimi tudi nekaj amaterjev, posebno mlajših ljudi, ki se želijo posvetiti odrski umetnosti.«

HOROSKOP ZA DANES

OVEN (od 21. 3. do 20. 4.) Sloves, ki ga uživate, bo pripomogel, da se vaši načrti uresničijo.

BIK (od 21. 4. do 20. 5.) Potovanje, ki ste si ga bili zamislili, bo imelo pozitiven uspeh. Pazite, da vas nekateri spremembe ne spravijo v slabo voljo.

DVONJAK (od 21. 5. do 22. 6.) S svojo spretnostjo boste sorazmerno lahko popravili napako, ki ste jo bili storili nepremišljeno.

RAK (od 23. 6. do 22. 7.) Ne pretiravajte v stroških, da se ne boste znašli pred težavami, ki jih bo težko prebrstati.

LEV (od 23. 7. do 22. 8.) Dan je zelo primeren za uveljavitev tistih, katerih delo je umskega značaja.

DEVICA (od 23. 8. do 22. 9.) Ne odločate na hitro, pač pa uporabite taktičnost in diplomacijo. Dan bo nadvse srečen tudi v čustvenih zadevah.

TEHTNICA (od 23. 9. do 23. 10.) Ne ponavljajte napak, ki ste jih bili že storili.

SKORPIJON (od 24. 10. do 22. 11.) Nekdo vam bo pomoč svetel in v njegovo pomočjo boste ubrali pravilno pot za doseg cilja.

STRELEC (od 23. 11. do 20. 12.) Sreča je na vaši strani in povrh tega boste deležni še tuje pomoči.

KOZOROG (od 21. 12. do 20. 1.) Zanemite se le na osebe, ki vas imajo zares rade.

VODNAR (od 21. 1. do 19. 2.) Nekaj nujnih zadev boste morali rešiti še pred večerom.

RIBE (od 20. 2. do 20. 3.) V primeren trenutku boste dobili odlično oporo, ki vam bo pomagala, da se izmažete iz zagate.

DR. S. B.

RAZNE HIPOTEZE O PRVIH PREBIVALCIH «NOVE CELINE»

Indijanci niso avtohtoni Američani pač pa so se sem naselili od drugod

Vikingi so Ameriko odkrili že veliko pred Kristofom Kolumbom

Ko so se prvi evropski pomorščaki izkrcali na obalah nove celine, so tu našli edivjake. Ker so menili, da so odkrili zahodno por v Indijo, so tem edivjakom nadejali ime »Indijanci«. Pozneje so kaj kmalu spoznali, da Amerika ni Indija, pač pa da je to povsem druga celina, in Indijanci niso bili več Indijanci, pa čeprav se je to ime prvotnih prebivalcev nove celine ohranilo.

Postavilo se je vprašanje o poreku prebivalcev »nove celine«. Prvi, ki so se ukvarjali s tem vprašanjem, so se držali izročil vs. pisma, in smatrali »Indijance« za potomce Judov. Pozneje se je pojavilo gledišče, da so Indijanci potomci prebivalcev feničanskega mesta Tira, ki so bili primorani svoje mesto zapustiti, ko ga je zasedel Aleksander Veliki.

Se mnogo bolj zanimiva je hipoteza, čej da so Indijanci nasledniki prebivalcev Atlantide, ki naj bi se bila v davni dobi potopila v Atlantski ocean. Toda o celini Atlantidi ni nikakega konkretnega dokaza in zato ni mogla služiti kot nekaj most med Evropo in Ameriko in ta hipoteza je šla prav tako v pozabo.

Tu smo navedli nekaj hipotez, toda preidimo raje h konkretnim znanostim.

Geologi so vsi zgodovino našega planeta razdelili na pet obdobj: na arhaijsko dobo, za katero ni ostalo nobenega dokaza v obliki kamnin ali kaj podobnega. Tej dobi je sledila tako imenovana primarna doba, ki je imenovala tudi dobo ribe. Primarni je nato sledila sekundarna doba, ki je doba plazilcev. Tej dobi je sledila terciarna doba — doba plezancev in končno kvartar, katerega označuje človek.

Geologi zatrjujejo, da je Atlantski ocean iz terciarne dobe, to se pravi, da je nastal nekje v dobi pred 25 milijoni let. Kvartar, pa, za katerega je značilen človek, se je začel tam nekje pred dobrega pol milijona let. Če bomo te številke držale, v dobi, ko naj bi bila Atlantida zares obstajala, človeka še ni bilo, obstajala, človeka še ni bilo, to se pravi, da Atlantida v tem primeru ni mogla služiti za most med evrazijsko in ameriško celino.

Nemški geograf Wegener je znan po svoji teoriji odmikanja celin, prvenstveno ameriške od evrazijske celine. Toda v dobi, ko se je na Zemlji pojavil človek, je ameriška celina že imela približno svoj sedanjí geografski položaj, zato naselitev človeka na njej ni mogla imeti nobene zveze z geografsko povezavo med ameriško in evropsko celino. To potrjujejo tudi paleontologi in arheologi. Tudi živalstvo obeh celin — Amerike in Evrope — sta popolnoma različni, razen na polarnih področjih.

Čeprav so v Severni Ameriki našli ostanke človeka — njegove kosti in primitivno orodje — je ugotovljeno, da se je človek na ameriški celi pojavil šele ob koncu kvartarja, to se pravi pred komaj kakimi 15 do 20 tisoč leti. To se pravi, da je danes

nja ledena doba umaknila proti severnemu oziroma južnemu tečaju. Pri tem je morala da se bolj zanimivo to, da so podobne ostanke človeka odkrili tudi v Južni Ameriki in da tudi tem ostanekom pripisujejo približno enako starost.

Iz vsega tega znanstveniki sklepajo, da prebivalstvo »vstevši sem Indijance« — ni avtohtono ljudstvo obeh ameriških celin, ampak da se je tja naselilo šele po zadnji ledeni dobi.

Ko so Evropejci v 15. stoletju odkrili Ameriko, je tamkajšnje prebivalstvo živelo svoje neolitiko dobo in redkoste je bilo prodrlo že v broste dobo. Ti ljudje namreč se niso poznali kolesa, niti pšenice niti rž ali rži. To dokazuje, da njih predniki niso izhajali niti iz Evrope niti iz Bliznjega vzhoda, celo niti od kulturnih narodov Daljnega vzhoda.

Beringova ožina je ob koncu kvartarja postala prosta, ker se je led že umaknil. Značilno pri tem je, da je bila kulturna stopnja ameriških Indijancev, na kakršni so jo našli Evropejci v 15. stoletju, na približno isti ravni, na kakršni je bila raven azijskih narodov v tej dobi, to se pravi ob koncu kvartarja. Iz tega strokovnjaki sklepajo, da je vsaj del prvih ameriških naselencev — azijskega porekla. Toda pri tem je zelo težko dokazati etnično zvezo hiperborealcev, kakršni so bili ljudje plemena Maja s hiperdolokofali, kakršni so bili Periko-Indijanci. Tudi proučevanje krvnih skupin govori proti temu, da bi bili pr-

votni Američani azijskega porekla. Pri ameriških Indijancih ima od 76 do 100 odstotkov ljudi krvno skupino »O«, v Aziji pa prevladujeta skupini »A« in »B«.

Naslednje ameriške celine preko Beringove ožine je na videz najbolj logična in najbolj verjetnostna. Toda danes je skoraj za trdno dokazano, da so pri naselitvi ameriške celine sodelovali tudi druge etnične skupnosti. To dokazuje tudi razni dokazi s področja civilizacije in jezika, ki se danes govore med prvotnimi prebivalci Amerike.

Strokovnjaki so že zdavnaj opazili veliko podobnost med ločnimi ljudmi Patagoncev in ločnimi nekaterih avstralskih plemen. Prav tako so opazili podobnost ali celo istovetnost v korenih izrazov in besed, ki jih uporabljajo Patagonci in prvotni prebivalci Avstralijske in avstralskega otčjaka. Pojasnilo k temu, se zdi, da je bila teorija, po kateri naj bi neka še pred 8000 leti nekatera avstralska plemena preko Antarktike prešla v Južno Ameriko, seveda preko Ognjene zemlje.

Tip dolhoakrocefalov, prevladovanje krvne skupine »O« in razni drugi elementi, ki so bili odkriti pri Indijancih vse od Kalifornije do Argentine ter podobni elementi, so jih odkrili pri prebivalcih Melanezije, kažejo, da so prvotni prebivalci Amerike po svojem poreku iz Melanezije. Do te kolonizacije naj bi bilo prišlo čez Tihí ocean.

Potemtakem nimajo evropski etnični elementi pri nastanku ameriških Indijancev prav nobene zveze. Toda v 10. stoletju so Vikingi odkrili Groenlandijo. V svojih značilnih dolnih so Vikingi prišli najprej do Islandije in nato do Groenlandije. Kjer so ustanovili svoje kolonije. In to so bile prav kolonije, ker so se s seboj pripeljali vole, krave, ovce in svinje. Od tod so nato prodrli vse do Bafinovega zaliva in do otoka Kingstonsunang, kjer so pred kratkim odkrili kamnito ploščo z napisom v runskih črkah. Plošča nosi datum 1333. Torej dolgo pred Kristofom Kolumbom.

Iz svojih kolonij na Groenlandiji so Vikingi prav goto-

vo skušali kolonizirati tudi ameriško celino. Po nekem ključnem stiku, ki so ga imeli Vikingi leta 986 z ameriško celino, je sin Radecega Ericha — Leif leta 992 z 35 tovaršiški odpotoval proti zahodu in preimel v nekem kraju, ki mu je nadel ime »Vinlanda«. To je približno kraj, kjer je danes Boston. Za njim je odšla še druga odprava, ki je stela 150 mož in z dvema ladjama dospela vse do Floride. V začetku so t. kolonizatorji bili z avtohtonim prebivalstvom v prijateljskih odnosih, nato je prišlo do sporov in zanimivo je, da ni ta kolonizacija pustila za seboj nobenega sledu.

Tip dolhoakrocefalov, prevladovanje krvne skupine »O« in razni drugi elementi, ki so bili odkriti pri Indijancih vse od Kalifornije do Argentine ter podobni elementi, so jih odkrili pri prebivalcih Melanezije, kažejo, da so prvotni prebivalci Amerike po svojem poreku iz Melanezije. Do te kolonizacije naj bi bilo prišlo čez Tihí ocean.

Potemtakem nimajo evropski etnični elementi pri nastanku ameriških Indijancev prav nobene zveze. Toda v 10. stoletju so Vikingi odkrili Groenlandijo. V svojih značilnih dolnih so Vikingi prišli najprej do Islandije in nato do Groenlandije. Kjer so ustanovili svoje kolonije. In to so bile prav kolonije, ker so se s seboj pripeljali vole, krave, ovce in svinje. Od tod so nato prodrli vse do Bafinovega zaliva in do otoka Kingstonsunang, kjer so pred kratkim odkrili kamnito ploščo z napisom v runskih črkah. Plošča nosi datum 1333. Torej dolgo pred Kristofom Kolumbom.

Iz svojih kolonij na Groenlandiji so Vikingi prav goto-

«Aktivno oglje»

Ena od senzacij na letošnji razstavi kemije v New Yorku je bil prostor iz plastične mase, v katerem so razstavljali namestiti nekaj živali, ki so znane po tem, da razširjajo neugoden smrad. Obiskovalci razstave so imeli priložnost vdihavati zrak iz tega prostora. Nato so jim ponudili filter, v katerem so se nahajala majhna črna zrnca. S tem filtrom niso več čutili nobenega smrada, ampak so vdihavali povsem svež zrak.

S to atrakcijo so hoteli obiskovalcem prikazati, kako deluje aktivno oglje, ki ima med drugim tudi to lastnost, da iz zraka odstranjuje duhuve.

Aktivno oglje, ali kakor ga popularno imenujejo emolekularna gobas, je ena od pomembnih iznajdb kemije. Do prve svetovne vojne je bil to proizvod, ki je presenetil strokovnjake. Dobili so ga z izogrevanjem lupine kokosove oreh in drugih plodov s podobnimi lupinami. Pri temperaturi 900 stopinj C in z večkratno porabo vodne pare so se leseni deli lupine spreminjali v dragoceno aktivno oglje.

Prvič so to aktivno oglje uporabili za izdelavo prve plinske maske. Do uporabe aktivnega oglja za široko potrošnjo pa je prišlo šele tedaj, ko je bila neka velika tovarna usnja prisiljena prenehati z delom. Neprijetni smradovi, ki nastajajo pri predelovanju kože so okuževali zrak celo v precejšnji oddaljenosti od tovarne. Poleg tega pa je tudi v notranjosti zgradbe bilo nevdržno, ker je bil smrad tako močan, da je bilo nemogoče dihati. Delavci so dobili razne boleznin in so se končno odločili poskusiti si zaposliti drugje. Tu pa so prislošili na pomoč proizvajalci aktivnega oglja, ki so izdelali naprave, s katerimi so povsem odstranili v tovarni tudi najmanjši sled smrada.

Po tem uspehu se uporaba aktivnega oglja naglo razširja. Take sisteme ventilacije so uvedli v vse večje tovarne. Pa tudi v prostore Zdrženih narodov, na primer v koncertne dvorane v Ameriki, kar tudi v vse objekte, kjer se zbira večje število ljudi, so postavili take naprave. Uporabljajo jih tudi v podmorjih, v velikih potniških letalnih, ladjah in podobno.

Potemtakem nimajo evropski etnični elementi pri nastanku ameriških Indijancev prav nobene zveze.

Potemtakem nimajo evropski etnični elementi pri nastanku ameriških Indijancev prav nobene zveze. Toda v 10. stoletju so Vikingi odkrili Groenlandijo. V svojih značilnih dolnih so Vikingi prišli najprej do Islandije in nato do Groenlandije. Kjer so ustanovili svoje kolonije. In to so bile prav kolonije, ker so se s seboj pripeljali vole, krave, ovce in svinje. Od tod so nato prodrli vse do Bafinovega zaliva in do otoka Kingstonsunang, kjer so pred kratkim odkrili kamnito ploščo z napisom v runskih črkah. Plošča nosi datum 1333. Torej dolgo pred Kristofom Kolumbom.

Iz svojih kolonij na Groenlandiji so Vikingi prav goto-

PD Ivan Cankar je proslavilo 40.letnico smrti slovenskega pisatelja, po katerem nosi ime. Na sliki zgoraj Kuferstin, ki je nastopil v recitaciji, spodaj pevski zbor šentjakobskih malčkov, ki je nastopil na proslavi. V programu so sodelovali še drugi, o čemer smo poročali že včeraj



PD Ivan Cankar je proslavilo 40.letnico smrti slovenskega pisatelja, po katerem nosi ime. Na sliki zgoraj Kuferstin, ki je nastopil v recitaciji, spodaj pevski zbor šentjakobskih malčkov, ki je nastopil na proslavi. V programu so sodelovali še drugi, o čemer smo poročali že včeraj

ZDRAVNIŠKI KOTIČEK

Kako bomo negovali dragoceni zaklad - oči

Naše oči često slabijo zaradi napak, ki jih delamo, bodisi zaradi prevelikih naporov ali pa ker ne pripisujemo dovolj pomena različnim motnjam, ki nam poznajo škodljivo.

Ni potrebno, da oči umivamo. Če pravimo, da oči ni potrebno umivati, ne mislimo na umivanje v ožjem pomenu besede, temveč na umivanje oči samih, se pravi beločnice in vek. Oči se umivajo in brišejo same. Solzne žleze izločujejo solze, ki se spuščajo po obeh ter prihajajo po solznih kanalih v nos. Očesne veke pa stalno brišejo beločnice in sarenico ter zadržujejo vsako nečistočo, ki bi utegnila povzročiti kakšno okvaro ali infekcijo. Notranjost oči je treva oprati in umiti le tedaj, če je prišla v oči kakšna nečistoča, na primer apno ali kaj podobnega. V takih primerih je treba umiti oči s čisto, mlačno vodo ter dati na oči obkladke s kamiličnim čajem. Kamilični obkladki so

poročljivi tudi takrat, ko smo se daljša zadrževali v zakajenem prostoru, ko nas oči pečejo in bolijo, ali pa ko smo oči pri drobnem delu preveč napenjali, da so postale utrujene in vnete.

Roke morajo biti vedno čiste. Oči se najbolj pogosto inficirajo z rokami, saj roke niso nikoli tako čiste, kot so lahko oči. Da infekcijo preprečimo, ne smemo oči drgniti, če nas zasrbijo. Če bomo nekaj časa počakali, nas bodo oči same po sebi nehale srbeti. Če pa nas oči daljša časa srbi in pečejo, si dajmo na oči obkladke z blago raztopno borovo kislino. Razne mušice in druge majhne predmete z umazanim robcem ali nečisto krpico. Za odstranjevanje teh tujkov se poslužujemo čistega roba roba, najbolje je, če ga počakamo toliko časa, da bodo solze same tujeke izločile z očesne površine. Če

pa kakaga večjega tujka ne moremo odstraniti, moramo k zdravniku. Ker pa si človek po navadi oči instinktivno briše in drgne, se tamni kolobarji pod očmi. Sončna svetloba očem ne škoduje. Dobro in koristno je, da se navadiš upreti oči vsak dan za nekaj trenutkov skozi zaprte trepalnice sonce. Na ta način se bodo oči navadile sončne svetlobe in mi sami bomo s tem naredili očem veliko uslugo.

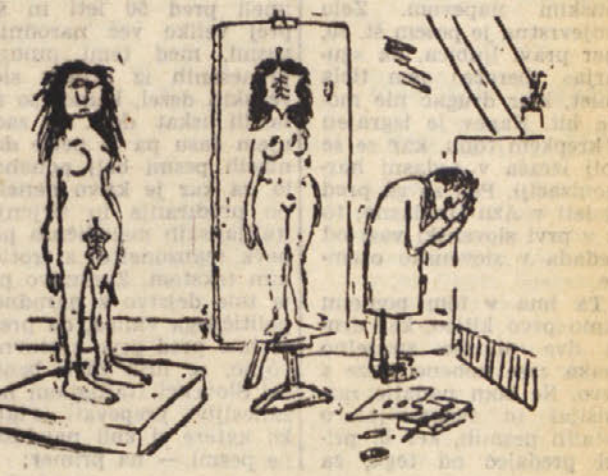
Važnost vitamina A za oči. Popolna pomanjkanje vitamina A povzroča tako imenovano kurjo slepoto, nezadostne količine tega vitamina pa slabo vid. Potrebno je torej, da telo dobiva vsak dan določeno količino A vitamina. Slednja hrana vsebuje mnogo vitamina A: jajčni rumenjak, maslo, masten sir ter drobtje.

Kako počivajo oči? Če hočemo oči po napornem delu odpočiti ali če nas po čitanju bolijo, pokrijmo odprte oči

mraku utruja in slabi vid. Potrdi nekaj minut z dlanj. Oči si bomo s tem osvežili, hoičene v oči in glavi pa se bodo zmanjšale ali pa popolnoma izginile.

DR. S. B.

Brez besed



Filmska igralka MARIANNE COOK

Goriško-beneški dnevnik

Cepljenje proti otroški paralizi pogoj za vpis v otroški vrtec

Brezplačno bodo cepljeni otroci med 3 meseci in 3 leti starosti

Pokrajinski zdravstveni urad je prejel 1000 injekcij proti otroški paralizi, ki jih bodo razdelili občinam v skladu s številom prebivalstva. Injekcije je brezplačno darovalo ministrstvo za zdravstvo in higieno.

Ob tej priliki naj povemo, da so pokrajinski zdravstveni uradi prejeli odločbo, da bodo sprejeli prihodnje leto v otroške vrte samo tiste otroke, ki bodo s potrdilom zdravstvene urada dokazali, da so bili cepljeni proti otroški paralizi. V nasprotnem primeru bodo morali podati pismo izjavo, da niso smatrali za potrebno otrok cepiti proti tej bolezni.

Ministrstvo za zdravstvo je odredilo, naj se v začetni fazi kampanje cepijo vsi otroci, ki so stari od treh mesecev do izpolnjenega tretjega leta. Cepljenje in zdravilo bo brezplačno ne glede na njihove ekonomske razmere.

Gospodarsko stanje v mesecu novembru

Ce izvzamemo slab gospodarski položaj v velikih kovinskih in industrijskih podjetjih, je bil gospodarski položaj po podatkih mesečnega trgovskega zbornice za november na področju naše pokrajine skoraj zadovoljiv. V Avstrijo smo izvozili volnenih jopic za nekaj nad en milijon lir, ženskih pet iz lesa in aluminija za okoli 90.000 lir, bombaževih tkanin za 79.000 lir. V Ljubljano smo izvozili bombonov za 363.000 lir, v Somalijo pa za 1,2 milijona lir. Kreditna posojila je zadovoljivo. V zadnjem času se opaža vlaganje prihrankov s kmetijskega področja, kar se povišev sklada s prodajo kmetijskih pridelkov. Na domačem tržišču se opa-

Včeraj v otroškem vrtcu v Sovodnjah Prijetna prireditev z obdaritvijo otrok

Prisostvovali so župan, poveljnik orožnikov, tajnik in številne matere

Včeraj dopoldne ob 10. uri so obdarovali otroke sovodenjskega otroškega vrtca. Obdarovanju so prisostvovali župan Jozef Čekut, poveljnik orožnikov, občinski tajnik ter številne matere. Otroška vrtina je bila malce naučila več lepih deklamacij, pesmi in igrice, ki so jih otroci prikazali prisotnim z veliko prisrčnostjo. Darovi so bili pripravljeni s prispevkom 6000 lir, ki ga je prejeli podaril otroškemu vrtcu iz hvalnosti za lep sprejem, ki so mu ga otroci pripravili ob letošnji otvoritvi materske posvetovalnice v Sovodnjah.

Kino v Gorici

CORSO. 17.00: »Benetke, mesec in tla, A. Sordi in S. Kosina, cinemascope v barvah. VERDI. 17.15: »Desetica v ljubljani, C. Gable in D. Day. VITTORIA. 17.15: »4. pešpolk, R. Schneider in H. Moser, barvni film. CENTRALE. 17.15: »Steza na silijah, V. Heflin in T. Hunter, cinemascope v barvah. MODERNO. 17.00: »Zaklad Pancha Ville. DEZURNAR LEKARNA Danes posluša vse dan in ponoči lekarna Soranzo, Korzo Verdi 17. Telefon 78-79.

RIHARD OREL

Benečanske narodne in cerkvene pesmi

Nastanek, razvoj in ohranitev

Tako bi bilo še nekaj takih njihovih prav domačih pesmi z dozdnevno fur-lanskim napevom. Zelo sojovstvena je pesem št. 30, kjer pravi ljubica, da »gularja« (berača) ne mla imiet, kjer drugat ne mla bi. Napev je izražen v krepkem tonu, kar se še bolj izraža v »glasni harmonizaciji. Pel so ga pred 50 leti v Azli troglasno, to je v prvi slovenski vasi od Cedada v slovensko ozemlje. Ta ima v tem pomenu samo prvo kitico, ker drugi dve nimata sniselno vsaka zase nobene zveze s prvo. Ne bom nadaljeval razmišljanj in razpravljal o ostalih pesmih, ker bi prišel predalec od tega, za

SILVESTROVANJE V GORICI

Gregorčičevci Prosvetno dvorano že krasijo

V Prosvetni dvorani na Korzu Verdi slovenski študentje pripravljajo dvorano za Silvestrovo večer, ko se bodo v njej zbrali slovenski rojaki iz mesta in okolice, da skupno in veselo preživijo prehod starega na novo leto. Prireditelji tega silvestrovanja, člani Akademije srednjeholjskega kluba »Simon Gregorčič«, ne potrebujejo prevelike reklame, saj so znani že v preteklosti organizirati nekaj prav uspešnih tovrstnih prireditev. Zaradi tega vabimo slovenske rojake na Goriškem, da pridejo na Silvestrovo v to dvorano, kjer bo igral priznani goriški orkester Cosmaro.

TEMPERATURA VCERAJ

Včeraj so na goriškem letališču zabeležili najvišjo temperaturo 12 stopinj ob 15. uri, najnižjo pa 3,4 stopinje ob 24. uri.

Vprašanje mestnega prometa spet v ospredju

Prej Ribi, sedaj pa ATA izsiljuje občinsko upravo

Pod nobenim pogojem se ne sme znižati število voženj in prog mestnih avtobusov

Vprašanje upravljanja mestnega avtobusa je nekaj let ni vsak dan predmet diskusije, kot je bilo še takrat, ko je mestni promet vzdrževalo podjetje RIBI. Zaradi tega je bil mesecni promet upad, da je bil napravljen dober korak, ko se je to uslugu zaupalo tržaški družbi ATA. ATA je priprajala nove avtobuse in sprejela vzdrževanje prometa pod pogoj, ki za RIBI niso bili sprejemljivi. Ko je ATA prvič zahtevala povišanje cene voznih listkov, so meščani upali, da bo v tem vprašanju normalizirano. Vsi vedo, da prejema ATA velike količine pogonskega goriva iz kontingentov za prosto ceno, kar jo postavlja v privilegiran položaj v primeru s podjetji, ki vzdržujejo mestni promet drugje brez olajšav.

Razdeljevanje paketov ECA

Danes, zjutraj ob 11. uri bodo v kinematografski dvorani Centrale razdeljevali revnim otrokom darilne božične pakete, ki jih je pripravila občinska podporni ustanova (ECA).

Nogometno prvenstvo diletantov

Bolzano preskočil Audace Muggesana povečala vodstvo

Edera si je izboljšala položaj - Juventus na zadnjem mestu

Medtežno nogometno prvenstvo je v 12. kolu doživelo pretrzi, ki se odražata tudi na lestvici, v kateri je prišlo do številnih sprememb. Glavno srečanje je bilo seveda v Bocnu med vodilno enajstoročnico Audace in domačim moštvom Bolzano, ki je nekaj časa kot senca sledil prvemu. Tekma se je končala s tesno zmago domačih, četudi je bila za Audace precej težavna.

SMUCANJE

Program generalke v Squaw Valleyu

SQUAW VALLEY, 23. — Organizatorji zimskih olimpijskih iger v Squaw Valleyu so sklenili nekoliko spremeniti program mednarodnih prireditev, ki bodo služili kot glavna prirediteljska predolimpijska leta 1960. Na te prireditve, ki bodo od 21. februarja do 3. marca, so bili povabljeni smučarji in drselci iz držav. Program prireditev je naslednji: 21. febr. veselolom (moški in ženske); 22. febr. slalom (moški in ženske); 23. febr. tek na 30 km in hitrostno drsanje na 500 in 1000 m; 24. febr. skoki (samostojni in za kombinacijo) ter hitrostno drsanje na 1500 in 10.000 m; 25. febr. tek na 15 km in vožnja za kombinacijo. Vsa tekmovalna bodo na olimpijskih progah. 70 odstotkov naprav za gledalce je že dokončanih.

ŠPORT ŠPORT ŠPORT

Italijansko košarkarsko prvenstvo

Simmenthal in Ignis Varese zimska prvaka Prve serije

Tržaška vrsta Stock si je z domačo zmago nad Reyerjem izboljšala položaj

Z 11. kolom se je v nedeljo zaključil prvi oz. zimski del italijanskega košarkarskega prvenstva Prve serije in moška A serije, medtem ko so imele ženske zaradi mednarodnega srečanja med Italijo in Poljsko počitek. Prvo mesto glede na število pribojnih točk si za sedaj delita lanksi državni prvaki Simmenthal in Ignis Varese, ki zaostaja le zaradi slabše razlike v koših. Treba pa je priznati, da predstavlja tak plazma presenečenje, ker je za favorita za drugo mesto vsakega veljala ekipa Virtusa, katerega pa je zaradi poraza proti Simmenthalu in Ignisu zadržala na tretje mesto. Uspeh Ignisa je tem večji, ker mu je uspelo premagati tudi Simmenthal, zaradi česar je prvenstvo, potem ko se je že zdelo, da je Simmenthalu pot do ponovne osvojitve državnega naslova na stežaj odprta, pridobilo na zanimivosti.

V sredini del lestvice sodijo ekipe Levisima Cantù, Motorin, Santipasta, Lanco, Pesaro in Stella Azzurra, na repu pa so se zvrstile ekipe Stock iz Trsta, Reyer iz Benetk, Lazio iz Rima in Livorno. Sedanji vrstni red na koncu lestvice je realen, ker je tržaška vrsta Stock vendarle boljše od ostalih treh, čeprav še ni moglo z gotovostjo trditi, da je dve točki prednosti pred zadnjim Livornom. Če jama nadaljnji obstoj v Prvi seriji.

V celoti pa velja ugotoviti, da je letošnji nivo pomembnejših ekip v primeru z lanskim nekoliko padel, kar se odraža tudi pri državni reprezentanci. V 11. kolu ni bilo večjih presenečenj, če izvzamemo poraz Stelle Azzurre na lastnem igrišču proti Santipasti. Tržaška ekipa Stock je z dokaj dobro igro odpravila benetški Reyer in si izboljšala položaj. Rezultati 11. kola: »Stock - Reyer 55:38, »Virtus - Lanco Pesaro 92:70, »Santipasta - »Stella Azzurra 76:73, »Levisima Cantù Lazio 62:59, Ignis Varese - »Motorin 78:73, Simmenthal - »Livorno 72:62.

Poraz Jugoslavije proti Romuniji (74:81)

BOKAREŠTA, 23. — Sinodi je košarkarske reprezentance Jugoslavije (po dobljeni tekmi prejšnjega večera kot reprezentanca Beograda z »Burek«) »uradno« nastopila proti izbrani vrsti Romunije, ki je to tekmo dobila z 81:74 (30:30).

Domači so bili v tej tekmi mnogo bolj ofenzivni in so tudi sicer zaigrali bolje od gostov. Prvi pol je bil ocenjen boljše gre gledalci, streljanje od daleč in v prostih metih. Pri tem so bili Jugoslavlani znatno sibijski kakor dan poprej, kar velja tudi za njihove najboljše igralce Minjo, Nikoliča in nekater. Začetek je bil sicer dober zanje, poraz pa so se Romuni očito popravili, prevzeli vodstvo in ga obdržali do konca.

Motorin in Varese na turnirju v Ljubljani

LJUBLJANA, 23. — 4. 5. in 6. januarja bo v Ljubljani mednarodni košarkarski turnir, na katerem bodo sodelovale ekipe Motorin in Ignis Varese iz Italije, Olimpia iz Ljubljane in Crvena zvezda iz Beograda. Vsak dan turnirja bosta odigrani po dve tekmi po naslednjem vrstnem redu: 4. jan.: Olimpia - Motorin in Crvena zvezda - Ignis Varese; 5. jan.: Motorin - Ignis in Olimpia - Crvena zvezda; 6. jan.: Olimpia - Ignis in Crvena zvezda - Motorin.

Jugoslovanske košarkarice za dvoboj z italijanskimi

BEograd, 23. — Tehnični komisar jugoslovanske ženske košarkarske reprezentance je za srečanje z reprezentanco Italije, ki bo 11. januarja v Benetkah, sklical naslednje igralke: Gen. Prelevič, Cipruš, Karusevič, Kavs, Radulović (vse Crv. zvezda), Radovanović in Pešić (Beograd), Zaković in Duplincić (Split), Dermastja (Olimpia) in Megaj (Jugomontaza Zagreb). Nastop Krusevičeve, ki igra v tej sezoni v Italiji pri ekipi Udinese, ni zagotovljen. Skupni trening jugoslovank se bo začel 2. jan. v Beogradu.

Ljubljanski študentje drugi na turnirju v Bruslju

BRUSELJ, 23. — Na mednarodnem študentskem košarkarskem turnirju v Parizu je študentska reprezentanca ljubljanske gimnazije belgijski Racing z 71:60 (35:25) in osvojila drugo mesto za zmagovalcem turnirja Royalom iz Brusla. Ko. neni vrstni red: Royal 4, Ljubljana 2, Panterit (Helsinki) 2, Racing 0 točk.

Marconi-Herbillon za evropsko prvenstvo

Hollet namesto Loija v petek proti Vecchiattu

Loi si je na treningu prebil desno obrv

MILAN, 23. — Program boksarske prireditve v Milanu na dan sv. Stefana, katerega osrednja točka bo borba za evropsko prvenstvo srednjelake kategorije med Italijanom Marconijem in Francozom Herbillonom, bo spremenjen v toliko, da bo v lahki kategoriji namesto Loija nastopil proti Vecchiattu mariniški črna Fernando Hoyet. Tržačan Loi si je namreč na treningu prebil obrv nad desnimi očesom, zaradi česar je moral prekiniti s pripravi in seveda odpovedati svoj nastop.

Japonski boksa leta

TOKIO, 23. — 23-letni japonski boksaletnik kat. Sa-dao Yaita je bil izbran za najboljšega japonskega boksaletnika leta 1958. Yaita je osvojil orijentalno prvenstvo 11. septembra z zmago nad Filipincem Zuluetom in ga je nato uspešno branil proti ro-jakoma Yonekuri in Kimuri. Izgubil je samo enkrat in sicer proti izkušenemu Filipincu Espinosi, vendar v dvoboju, ki je veljal za orijental-sko prvenstvo petelinke kat. Yaita se bo januarja ver-jetno pomeril s svetovnim prvakom kategorije Argentin-cem Pascualom Perezom.

ATLETIKA

Elliot tudi v ZDA izbrzan za atleta 1958

NEW YORK, 23. — Avstrala Herb Elliot, svetovnega prvaka v teku na eno miljo, je 206 ameriških novinarjev izbralo za najboljšega atleta 1958. To je že drugič, da je bil ta naslov v ZDA podeljen amerišskemu športniku. Prvi je bil Sved Gunnar Haeg. Elliot je dosegel 236 točk in se 3. uvrstil pred Jimmyja Browna, branilca profesionalnega nogometnega kluba »Cleveland Browns«, ki je dobil 172 točk. Tretji je bil igralec baseballa Bob Turley, četrti desetletoborec Rafer John-son (32 točk), peti nogometaš John Unitas itd.

BOKS

Grožnje Robinsonu

MULLEN, 23. — Dr. Ard Wylie, predsednik NBA, je izjavil, da bo naslov svetovnega prvaka srednje kategorije proti 11. januarja, če Robinson ne bo predložil opravičilne razloge, kar doslej še ni podpisal pogodbe za dvoboj za obrambo naslova ali pa

NOGOMET

DUESSELDORF, 23. — Praki Spartak je v prijateljski tekmi igral neodločeno z domačo Fortuno 4:4.

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO Tiska Titarski zavod TIT - Trst

Kine na Opčinah

predvaja danes 24. t. m. z začetkom ob 18. uri Titanus zabavni film:



stara mati sabella

(La nonna Sabella)

rad, svetim križan prebival - itd. Vse pesmi, ki se enkrat toliko. Sicer ji je to bila žena iz Tajpane, to je vasi, ki leži vasi proti Goriščam in Breginju, kjer govore če boljše narečje, in to je prinesla semkaj, ker se je tu poročila. Celo to pesmico (Uspavanko) je priobčila nabrateljica pod naslovom »Le Berceuse Populaire« v »Rivista Musicale Italiana«, Torino, II. fasc. leta 1895. Bolj prava uspavanka bi bila tale, ki jo je za zapisala v St. Petru Slovenov ob Nadidi in ki ima tukaj neko podobnost na s fur-lanskim tek-stom, ki ji jo je pesla 88-letna starka na Brdu. Slovenski tekst je tale: Na-na-i, na-na-i, pozibien te; če nešes spati, posopien te. Izmed drugih pesmi je zapisala eno, ki jo naslavlja: La Legende de St. Isidore: Sveti Daraz učica pastu po planinah zelenih. Uči-ca me se je presto pustu, spodu si je soladsko stan- (u). Tekst se nadaljuje, vsega je 11 vrstic. (Nadaljevanje sledi)